

Az „Első Biztosító Intézet Katonai Szolgálat Esetére“ és a „Gizella Egylet“

aradi vezérképviseletének felbesz. magas jutalék és általán. javadalmazása mellett ügyes helyi és mozgó ügynököket. — Személyesen jelentkezhetni d. e. 10 órától 11 óráig Arad Andrassy-tér 3. szám. II. em. 42. ajtó.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1902. SZEPTEMBER HÓ 7.

II. ÉVFOLYAM 18. SZÁM. =====

===== MEGJELENIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. =====

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fill.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

AZ ÚJ TANÉV.

Arad, szeptember 6.

Hatvanhét óta az első eset az, hogy magyarnemzeti tanügyi szempontból a már régen megalkotott törvény paragrafusai nem csupán írott malaszt maradt. Wlassics közoktatásügyi miniszter erős kézzel fogott hozzá a magyarosítás radikális műveletéhez. És ezért nagyrabecsüli az agilis minisztert a Kárpátoktól az Adriáig minden igaz magyar.

Hiszen az eddigi műveltebb, modernebb hajlamokkal bíró ifju, a legkiáltóbb ellentmondások közt nevelkedett föl és a képmutatás korszaka, mely a mindent kendőző imperalizmusnak, az álmesterkedésnek, az álkonstitucionalizmusnak, az álhazafiságnak és az álművészetnek létet adott, tarka bohócruhát csinált a művelt emberek öntudatából, a melyben a felekezetek — de legjobban a klerikalizmus két-szinüségé fért össze legjobban a hazafiatlanság, a magyarosítás nemtörődömségével.

Hiszen ezen a földön minden csak körfor-gás, s az egyenes vonalat a természet, a történelem egyaránt gyűlöli. De hát mire való a fenköltebb gondolkodó emberi ész? — Hogyha az emberi agy képes volt a természettel ujjat huzni és az ég döngő villamosságát ugyszól-ván egyenes irányban letudja a földbe vezetni. Miért ne lehetne? — És miért nem lehetett mindjárt hatvannyolektól kezdve egyenes nyil-röptü irányban, hazafias céltudattal a magyar nemzeti népnevelést a magyarosítás helyes medrébe vezetni? . . .

Miért kellett a magyarnyelv kötelező tanításával harmincöt évig várni? Hol lennének

ma már a kötelező magyarnyelv tanítása mellett. De hát az elmulasztottakért Wlassics közoktatásügyi minisztert bizony nem lehet okolni. Nem tehet ő arról, hogy elődjai nem mertek a darázs-fészekbe nyulni. Pedig milyen könnyű lenne a magyar sovinizmus érvényesülése, ha már hatvannyolek óta, nem az évtizedekig tartó kerülő, egyenetlen, göröngyös, görbe utakon közelítették volna meg a magyarosítás virágos mezejét.

Ha későn is jött a rendelet, de van még elég idő ahhoz, hogy lelkiismeretes, szigorú utánjárással tér hódítassék a magyar nyelv terjesztésének a legkisebb szász, tót, oláh iskolákban is. Akkor, bár bizonynyal megint évtizedek múlva, de okvetlen elérjük azt, hogy a nemzetiségi vidékeken lassan, lassan kénytelen kellelten, de mégis megbarátkoznak édes magyar nyelvünkkel.

Mert soha szükségesebb és sürgősebb nem volt az, hogy a magyarság magyarosítson — mint most: amikor a Germán szellem és a német nyelv az Északi és Keleti tenger-től le az Adria tengerig fájdalom még azontul is tért hódít magának. — Borzongás fogja el a magyar ember lelkét, amikor látja, hogy a német nyelvvel az Északi tengerparttól kezdve Ausztria, Lengyel, Cseh, Magyar, Horvát, Tót, Szerb, Románia, Bosznia, Herzegovina, Török és Görögországokon át lehet utazni. Ezt tudva, kettős kötelessége a magyarnak, hogy nyelvét terjessze. Vagy legalább is a Magyarhaza határain belül mindenki, aki e földön született, kell, kötelessége, hogy a magyar nyelvet ismerje és beszélje. És ezt

bár elég későn belátta a kormány is, hogy a magyarosítás: radikális kényszer nélkül csak visszafele halad.

Olyan nemzetnek, melynek nyelvét még az sem ismeri, aki bennszülött, a mostani korszakbar nem él, nem érhet meg egy új ezredévet. Az a vulkánikus erő, mit a német kultúra roham lépésben és határozott céltudattal áraszt Délnek és Keletnek; könnyen elsöpörheti a maroknyi magyarságot, ha az saját határán belől nem lesz képes nyelvét kötelezőleg terjesztve beoltani, kivétel nélkül minden felekezeti és nemzetiségi iskolákba.

Hogyha a Kárpátoktól az Adriáig az ország minden szülőtte beszélni fogja a magyar nyelvet: akkor meg van teremtve a *Nemzeti erkölcs*, faj és valláskülömbőség nélkül. Akkor aztán jöhet a vulkánikus germán szellem, mert bizony az nálunk talajra nem fog találni, hanem elrepül országunk felett, el — messze délkeletnek, ahol aztán érvényesítheti azt, amit nálunk csak kísérletezett... És, ekkor lesz aztán Magyarország független ország és hogy a függetlenséghez egy lépéssel közelebb jutotunk, azt a fenkölt lelkű közoktatásügyi miniszternek köszönhetjük.

HONISCH L. ISTVÁN.

D O L Ó R E S.*

Irtta: LAUKA GUSZTÁV.

L.

A szenvedés az arcodon,
S szemeidnek bolygó fénye,
Elárulták: hogy üdvömnek
És boldogságomnak vége.

Mosolyodban benn volt a hit,
Hogy bár e földről távozol,
Szívemben, mely mindég tied,
A sírban is megbízhatol.

Vigasztal, hogy találkozunk
Ott, hol az élet végtelen,
Mégis fáj, ha elgondolom,
Hogy oly soká nem lész velem.

Mert az ég és föld között,
Utat csak a lélek talál,
Ahhoz pedig menetjegyet,
Nem adhat más csak a halál.

* Az elhunyt agg költő e két gyönyörű versét felesége halálára írta.

II.

Miért haltál meg oly korán?
Hisz mostan a sirok során
Még zöld a lomb s nyílik virág!
Hogy kertem ne legyen kopár,
S éjeimben legyen egy sugár,
Olyan szükségem volt reád.

Most már találjon bármi vész,
Lelkem utánad szállni kész,
Hogy mielőbb felleljelek;
S mint egykoron a hárs alatt,
Hol virágit ránk hulltanak,
Bűn s szeny nélkül szeresselek.

Örülhet már egész világ,
Szórhatja a kert illatát
Hívhatnak a madár dalok,
Halhatom az élet zaját,
Vigasztalhat rokon s barát,
Én mégis egyedül vagyok.

KRÓNIKA I.

ZSINDELYKE ÉSZREVÉTELEI.

ELLESETT PÁRBESZÉDEKBŐL.

Azt hittem, hogy a hőség már hamarosan el fog mulni. De mivel még a vén asszonyok nyaránál is melegebb van, hát az én megszokott írássomat újra a távolból menesztem az én kedves ujságomnak, az Álföld-nek.

Csak úgy özönlének hozzám barátnőim levelei. A legkedvesebb barátnőim egyike (a nevét is elárulom) *Csutak M-di* az, akinek leveleit nagy figyelemmel olvasgatom. Ugyanis a Médike barátnőm valószággal közép-európai utazást csinált. És oly érdekesen tudja előadni a látottakat, hogy szinte gyönyörűség a leveleit elolvasni. Hát én sokkal egyszerűbb körülmények között élem át a nyarat, sőt mi több világfájdalom szállt szívembe és gyűlölöm az embe- reket, de legkiváltképen a férfiakat... A szó teljes értelmében ki nem állhatom őket! Mert — valamennyi kegyetlen, esél-esap, mibe se veszi a női szívet: csak mindég arra néz, hogy kétszer kettő mennyi. — Megjegyzem, hogy a kétszer kettőzítését csakis a hozományban veszi oly szigoruan. Mert bizony fájdalom a hallottakból és a látottakból azt tapasztaltam, hogy ahol nem igen van kilátás a remények feletti megkészserezett hozományra, ott a házas életre, az élet küzdelmeire nem képes férfiak csak játszának a nő szívével. Nem éppen ebből a szomorú valóságból okulva, — de mint már fönnebb mondtam a világfájdalom érzése miatt elhatároztam, (de még nem egészen végleg) hogy zárdába megyek. Ezt meg is írtam Médi barátnőmnek. Ő még semmit sem felelt erre az elhatározásomra. Nagyon kíváncsi vagyok, hogy mit válaszol arra a kérdésemre, tud-

níllik, hogy mit tart ő a mai léha kegyetlen pénz-sóvár fiatal emberekről.

Én bizony a tejfelesszáju zöld barátomnak is végleg kiadtam az útját, a nevetlen még kismeny-asszonyának mert szólítani. Sajnálom szegény kis fiatal barátomat, de nem tehetek róla. Mért nem idősebb, mért nem gazdag — vagy legalább miért nincsen vagy kétezer forintos állása. Akkor talán mégis meggondolnám, hogy zárdába vonuljak-e?

Az anyuskám nem tudom, hogy honnat és kitől, de megtudta, hogy az Alföld Zsindelyke krónikáját én írom. Elszörnnyüködvé tiltakozott az ellen, hogy én még egyszer a tollat a kezembe vegyem, de hát az írás olyas valami, hogyha már az ember egyszer ahhoz hozzá szokott, hát azt nem olyan könnyű ám abba hagyni.

Még a drága tantim is megtudta, hogy őt is megszoktam csipkédni a rózsaszínű levelek miatt, (most már alig jutok ahhoz, hogy a leveleit elolvashatnám) azt írta, hogy Vertheim-zárat fog csináltatni az íróasztal fiókjára.

A tantim azért is megdorgált levelében, hogy olyan furesza modorban írok, nem kisleányhoz illő az a tárgy, amit a krónikában felsorolok, hogy még a gondolatra is pirulnom kellene, nem hogy még le is írjam. Nagyon, de nagyon szeretem a tantimat, de arról mégse mondok le, hogy krónikát ne írjak az Alföld-nek. Pedig az anyuskám is árgus szemekkel ügyel reám, amikor kezembe veszem a tollat, először is mindég egy barátnőmhöz kezdek levelet írni, persze sokszor egész nap nem fejezem be azt, mert a krónikát írom és a barátnőmnek szánt írást csak akkor rántom elő, ha az anyuskám közeledik: ő kétségbe van esve, hogy én egy egész délelőtt írok egy levelet. Persze én erre titokban csak mosolyogni szoktam és felkelek az íróasztaltól, hogy megcsókoljam az anyuskámat. Csodálatos, milyen finom érzéke van, ilyenkor mindig azt mondja, hogy megint valami titkom van előtte, hogy megcsalom. És még azt is mondta, hogy nem szeretne a férjem lenni: én kérdeztem, hogy miért a nem éppen hízelgő feltevés, ő nem igen ad erre feleletet, hanem csak mosolyog.

Visszavonultságomban az íróasztalomban az íróasztalra csak a posta érkezése szokta megzavarni. Nagy figyelemmel kísérem az ujságokat (most szabad minden ujságot olvasni), pláne az aradi lapokat kísérem nagy figyelemmel. Ujabbán igen szívesen olvasom a *Függ-tlen-éy* című ujságot, amelynek különös modorát még az *Arad és Vidéke* is megjegyezte. Érdekes amint egymást oktatgatja a két ujság, bizonynyal — addig kacérkodnak egymással fancesali farkasszemmel: amíg aztán komolyabb impulzusoktól készteve, kiélesített, kihagyozott macskakörmökkel mennek egymás szemének. Hogy aztán melyik lesz a

győztes? . . . azt nem igen lehet előre tudni, talán egyikse . . .

Az ujságokból olvasom, hogy a szorelmes szívű Mattasich-Keglevichnek megkegyelmeztek, nagyon örvendek annak, hogy a daliás (láttam az areképét) ulanus főhadnagy visszanyerte szabadságát. Sok szerencsét kívánok neki Szerbiában: de arra felette kíváncsi vagyok — hogy, a herecgnő után ki lesz az a boldog női halandó, akit a snájdig leendő szerb lovas tiszt szerelmével boldogítani fog. Mert itélve a férfiak rosszasságáról, bizonyosra veszem, hogy Mattasichnak még igen sok szerelmi kalandja lesz.

Az ujságokból itélve, még semmi kellemes, semmi szórakozni való esemény nincs Aradon. Csupán a gyerekek, a vidéki szülők sokaságát látni a korzón.

Szinte elképzelem, lélekemelő esemény lesz Aradon szeptember tizenkilencedikén, Kossuth századik születésnapja. Honleányi szeretettől áthatva, én is megtanulom Rákosi Viktor gyönyörű Főhász-át és a templomban fogom elmondani.

Az *Aradi Közlöny*-ből olvasom, hogy a gavallér-lelkű és jó magyar érzésű főispán, *U bán* Iván, nem bizonyos hogy részt vesz — Kossuth századik születésnapján a városi diszközgyűlésen, hát én azt nem hiszem, és előre is honleányi csókot merek adni a még mindég szép főispán bácsinak a homlokára: mert, hogy ő a diszközgyűlésen elnökölni fog, azt bizonyosan tudja —

Zsindelyke.

NAPOLEON ÉS AZ ASSZONYOK.

Talán egyetlen világtörténelmi személyiségről sem kering közkézen annyi pikáns történeteske, mint a franciák nagy császárjáról, I. Napoleonról. Pedig hát azoknak a történeteknek legnagyobb része ugye keletkezett, mint a hogy a mai társaságok apró kis pletykái támadnak s maga Napoleon méltatlankodott fölöttük legjobban, ha egyik-másik a fülébe jutott. Életének két fő-nőalakját, Jozefint és Mária Lujzát kivéve, asszonynak nem is jutott döntő szerep a nagy császár életében. Sőt ezt a két asszonyt is, akik szívét minden érzésével birták, akiket igazán szeretett, még ezeket az asszonyokat is világos, hideg kritikái ésszel bírálta meg. Jozefinról például egy ízben következőleg nyilatkozott:

— Mikor megismertem a legkedvesebb, a legszeretetre méltóbb teremtes volt, akit valaha láttam. Asszony volt a szó legszorosabb, legpoétikusabb értelmében. Csupa báj, csupa kellem. Csak egy nagy hibája volt, hogy folytonosan hazudott, egy igaz szava sem volt; de hazugságai az emberi szellem és az asszonyi raffinéria mintapéldányai voltak.

Mondhatom, hogy ez volt az egyetlen asszony, akit igazán szerettem. És ő is szeretett engem. Pénzt sohasem kért tőlem, hanem milliós adósságokat csinált. Hogy mennyire asszony volt, bizonyítja végzetlen hiúsága. A fogai például nagyon rosszak voltak, ezt a szépség hibáját azonban olyan kitűnően tudta leplezni, hogy senki sem vette észre. Mária Lujzát igazán szerettem, mint asszonyt, mint feleséget, de mégis azt hiszem, hogy Jozefint jobban szerettem. És ez természetes is. Hiszen vele együtt emelkedtem s aztán tökéletes, igazi asszony volt. Az az asszony, akit szabad akaratomból tettem asszonyommá. Egyesült benne a test tökéletes szépsége, az örök asszonyi bájjal. Ha csipkái közt feküdt, vagy ha öltözködött, csak egy Albani esetje tudta volna tán visszaadni lényének varázsát. Sohasem hagytam volna el, ha gyermekei lettek volna. De hát Istenem . . . Mikor közöltem vele, hogy el kell válnunk, keserves zokogásban tört ki. Egész nap szobájába zárkózva küzdött magával, végre megüzente nekem, hogy beleegyezik. Mikor azonban asztalhoz ültünk ebédelni, Jozefin egy fájdalmas kiáltással elájult. D'Albert kisasszonynak kellett őt szobájába támogatni.

Mária Lujza a megtestesült ellentéte volt Jozefinnek. Maga volt a női ártatlanság és sohasem hazudott. Mária Lujza valósággal csüggőt rajtam. Boldog volt, ha nálam lehetett és nem is akart megválni tőlem. Ártatlan lénye hüvös tartózkodásban nyilatkozott meg mindenkivel szemben. Bécsben azonban diplomatikusan nevelték és beléje diktálták, hogy a miniszterekkel szemben kedves legyen. És ő követte a bécsi tanítást: még azokhoz a miniszterekhez is volt egy kedveskedő, barátságos szava, akiket titokban ki nem állhatott. Ha pénzre volt szüksége, kedveskedve kunyorált és valósággal el volt ragadtatva, ha százezer frankot adtam neki. Gyönyörűség volt adni neki és gyönyörűség volt, ha valamiért koldulgatni jött, mert nagyon, nagyon bájos és diszkrét tudott lenni. Nagy erénye volt a hűség és titoktartás. Olyan volt számomra, mint egy titkos szekrény. Édes apját csak annyira szerette, amennyire a gyermeki viszony kötelezte.

Az első találkozásnál megkérdeztem Metternichet és a mentesi püspököt, hogy egy földél alatt tölthetem-e az éjszakát a főhercegnővel. A diplomata Metternich erre azt felelte:

— Bizonyal felség. Mária Lujza nem főhercegnő többé, hanem császárné.

És úgy töltöttük az éjet, hogy az ő hálószobáját az enyémtől csak egy könyvtárterem választotta el. Beszélgetés közben megkérdeztem tőle, hogy mit mondtak neki Bécsben az elutazásnál. Mária Lujza a legnagyobb ártatlanság őszinteségével válaszolt:

— Édes atyám és madame Larniska azt mondta,

ha egyedül leszel a császárral, minden kívánságát teljesíteni fogod és feltétlenül engedelmeskedni fogsz neki mindenben.

Olyan ártatlan volt mint egy gyermek s egyszerűsége jobban elbájolt a legrafináltabb asszonyi kacérságnál.

Mikor Napoleonnak Mária Lujza lebetegedését hírül vitte az orvos, a császár éppen fürdőszobájában időzött. Tudvalevő dolog, hogy ez alkalommal a császárnő élete komoly veszedelemben forgott, mert Operatív beavatkozásra volt szükség. Mikor a veszedelem nyilvánvalóvá lett, az orvos sápadtan, dult arccal futott be Napoleonhoz. A császár a rémült arcú orvost megpillantva, cinikus nyugalommal kérdezte:

— Nos meghalt? Hát majd elfogják temetni.

Később valószínűleg maga is restelte cinizmusát, mert mentegetődzve mondta Duboisnak, a császárné udvari orvosának:

— Nagyon hozzá vagyok szokva a megrázó eseményekhez. Az első pillanatban minden hatástalanul pattan vissza a lelkem nyugalomáról, csak a későbbi órák izgalma viseli meg a kedélyemet.

Napoleon halála után három hónappal Mária Lujzának gyermeke született, a melynek Neipperg gróf volt az apja. Igen valószínű, hogy Napoleonnak tudomása volt a császárnénak Neipperggel folytatott szerelmi viszonyáról, mert valóságos lángoló gyűlölettel viseltette a gróf iránt, akit különben szerencsétlensége egyik okozójának is tartott.

Más nőkhöz való viszonyáról Napoleon elég gyakran nyilatkozott a cinizmus hangján. Izlése a szókének adott előnyt a barnával szemben, valami tulságos sokra azonban az egész női nemet nem becsülte.

— Franciaországban, — mondta egy ízben. — tulbeesülik az asszonyt, pedig sohasem szabad a férfivel egy erkölcsi színvonalra helyezni, mert nem érdemes rá.

Máskor az asszonyok függetlenségi törekvéseiről beszélgetve, így nyilatkozott:

— Az egész társadalmi rend felbomlanék, hogyha az asszony megszabadulna függő helyzetéből. Olthatatlan gyűlölség és kegyetlen harc törne ki a két nem között. Rettenetes irtóháború lenne az, a mely minden képzetet felülmúlva vérben, kegyetlenségben, mert asszony az exaltáció pillanataiban képtelen ötrjögésekre képes. Nem hasonlítana az a harc, amely a két nem között törne ki semmi világtörténelmi küzdelemhez. A gyöngék és az erősek dulakodása, a fehérek és a feketék irtóháborúja csak naív gyermekjáték ahhoz a borzalomhoz képest, amire ezek a rózsásujju démonok képesek.

Hogy mi tette Napoleont az asszonyok felől táplált véleményében ilyen keserűvé, az még rej-

tély a nagy esászár jellemében, akinek idézett kijelentései még pályájának fénykorából erednek. Bizonyos azonban, hogy oka volt a keserűsége, mert Napoleon az objektivitások embere volt.

HÁROMSZOR FÜTTYENTETT . . .

Hármat füttyentett az aradi vonat.
Elviszik, elviszik már a huszárokat!

Miért sírsz kis violám?
— Egy kis légy, édes anyám
eléjbem került, —
szemembe repült.

Leányom, kis leányom, gyöngye violám!
Ne busulj, ne busulj a huszárok után:

Lám én is lánykoromban
mindegyre azt gondoltam:
utána halok . . .
Mégis itt vagyok!

*

A BÁRÓKISASSZONY.

Zöld bársony most a rét, virággal tarkázott
A bárókisasszony csak egyedül jár ott.
Leveti cipőjét s maga mulattára,
meztláb sétálgat a rét bársonyába.

Egy vakondtúráson, hol puha az agyag,
egyik lábanyoma gyönyörűen ott marad.
Fölötte naphosszat áll a juhászlegény,
s tünődik, mind száraz kut káváján a gém.

— Hej, — asszonya, ez a szép bárókisasszony
lehetne mellettem szegény juhászasszony;
de sohasem lesz ő szegény juhászasszony,
mert bárókisasszony.

GÁRDONYI GÉZA

KRÓNIKA II.

A GAZDA RÉME.

Kis-gazda, közép-gazda, de sokszor a nagy gazda is egyben hasonlít egymáshoz: ritkán van készpénze. A legjobb módúak is, ha pénzmagra tesznek szert, például, ha jó a termés és a szükséges vetőmagok s az élelemre szánt gabonán kívül eladhatnak valamit, nagy gyönyörűséggel vesznek a pénzen még egy darabka földet. Földet, csak földet! Senki sem tudja más, csak a földművelő gazda, mi az a föld imádata. A pénz elfogy, elgurul, mint a nép mondja; a jó és drága ruha elszakad, megkopik, használhatatlanná válik, a cifra edény eltörik, de a föld: az istenáldotta föld az megmarad.

A gazda hát minden törekvését odairányítja, hogy földet szerezzen, a melyről azt hiszi (és talán igaz is van), hogy éppen úgy szereti az emcert, mint az ember a földet.

Am még jó termés mellett is csak ritka szerencsés gazda az, a ki pénzmagra tud szert tenni. A gabonát learatják, behordják, kicséplik, megrostálják. Azután felosztják szépen: ennyi jut vetőmagra, ennyi abrakra, ennyi lisztnek az élelemre. Aprójószágot, baromfit, sertést, tehenet táplálják azzal, a mit az áldott föld azonkívül ad. Bizony nagy fájdalom ez, ha a termés annyit sem ad, a mennyi kenyérré és vetőmagra elég, hanem vásárolni kell. Nagy bánata a gazdának, ha a baromfi elhull; sertésvész üt ki, vagy más elemi csapás éri. Pénze ugyan nincs, vagy ritkán van. Még a cséplést is „részre“ végezteti.

S ilyenkor: gabonabehordáskor, aratás és cséplés idejében mindig ünnepe van a gazdának. Akár jó, akár nem jó a termés: egy egész esztendei fáradságának és munkájának gyümölcsét, eredményét összegezi, gyűjti, rendezi szeretettel, igaz érzéssel a föld és Isten áldása iránt.

*

Van sok réme is a gazdának: jégeső, vagy nagy nedvesség, vagy nagy szárazság. Rozsda, filoxéra, peronospora. A dinnyének a Katica bogár: más gyümölcsnek a hernyó, tavasszal a fagy.

Hernyónál, filoxeránál, rozsdánál is nagyobb réme a végrehajtó. Ez a fekete alak sokszor (mint az eredmények mutatják: nagyon is sokszor) éppen akkor jelenik meg, a mikor legalkalmatlanabb: aratáskor, vagy csépléskor. S noha a végrehajtó (különösen az adóvégrehajtó) mindig váratlan és hivatlan vendég, ilyenkor a gazda éppen akkor szereti látni, a mikor a háta közepét. Takarítás idejében annak a gazdának sínes pénze, a melyiknek aratás után van. Ha annyit tud előteremteni, a mennyi a cséplőgépre és a munkások élelmére, kielégítésére szükséges, akkor már ugyanesak erőlködik. A kigazdát pedig teljesen kétségbeejtí a végrehajtó megjelenése.

A végrehajtó is az elemi csapások közé tartozik illetéknépen. Nem az ég méri ki rá ezt a látogatást, hanem az emberek. Azért hát kétségbeesésébe még a düh is belevegyül és pedig nem csekély mértékben. Aki a magyar gazdát ösmeri, az tudja, hogy mit jelent az, ha a végrehajtó pénzmag hiányában kiköt egy tehénkét, vagy egy borjut, vagy az ölből kivezet egy sertést, vagy éppenséggel a kicséplést gabonára teszi a kezét.

Mert a végrehajtó nem tágit. Ha a gazda jégfelhőket lát, imádkozik Istenhez; meghuzatják a falu harangját, hátha a hang eloszlatja a felhőket. Más veszedelem közeledésekor is áhíthatához folyamodik. És megesis, hogy a veszedelem elvonul s kárt nem tesz. Am a végrehajtót nem lehet elriasztani sem

harangszóval, nem lehet elkönnyörögni áhitatos, szép szóval sem. Az eleven veszedelem, a kinek keze, lába nagyon sokszor kökemény szíve és igen erős asszisztenciája van. Az vesz és visz, amit talál és érzéketlenül teszi csuffá azt, amiért a gazda oly nagyon fáradzott és a mivel a föld megáldotta.

*

A kit pedig akár ilyenkor, akár máskor a végrehajtó meglátogat: az természetszerűen majdnem mindig izgatott. A gazdák közt aránylag kevés a bohém, a ki nem törődik vele, ha az eleven rém a jószágaiban garázdálkodik.

Mégis, a magyar gazda, békés természeténél fogva, legyűri a legtöbb esetben a keserű pilulát és nem tör ki rajta a lázadás szelleme. Fakóvá lesz ugyan képe a haragtól, de azt tartja, hogy a felsőbb hatósággal kikezdeni nem „célrányos.”

De sajnos, a gazdák temperamentuma sem mindig egyforma. A végrehajtó gyakran erős ellenállást tapasztal és ilyenkor esunya világ van. — A esendőr is ott áll a háta mögött s ha a puskatus nem haszaál, ott van készletben az éles töltés.

Föltűnő jelenség, hogy az előző években sokkal kevesebb véres végrehajtás történt, mint az idén. Innen is, onnan is újra, meg újra jön a hír, hogy a gazdát a háza küszöbén lövette agyon, vagy sebesítette meg halálosan a végrehajtó. Pedig az idén jobb termés volt, mint máskor és a föld több áldást juttatott a földmivelő-gazdának, mint az előző években.

Ennek a gyakori végrehajtásnak, a mely vérel végződik és aktív szereplője az állami végrehajtó, a esendőr és gazda, bizonyára mélyebben járó okai vannak, mint első pillanatra hinnők. Ha jobb időkben, áldásosabb világban több az erőszak, a vér és a sebesülés, akkor az állam gondviselőinek mégis el kellene merülniök a szemléletbe, hogy kifürkéssék az okokat.

Valahol hiba van! az kétségtelen. Vagy a végrehajtóban, vagy a rendszerben, vagy mind a kettőben. Talán a rendszert szigorították, miáltal a végrehajtó szívét megkeményítették. Talán ha enyhítenék az egyiket, megpúhítanák kissé a másikat.

A gazda a földnek szeretett fia. Vajjon az államnak kevésbé becses gyermeke a gazda? . . . Azt tartják: az államháztartás fennakad, ha az adó rendben nem folyik be. De milyen adó az, a melynek nyomában vér folyik?

Akárhogy áll a dolog, az államnak gondoskodnia kellene róla, hogy a gazdát kimélje a végrehajtó a mikor az idő, a munka, meg az alkalom egyaránt ingerlékeny, vagy épp n lázadóvá teszi a gazdát. Ha pedig csakugyan a rendszerben a hiba, — a mi valószínű — akkor a rendszert meg kell változtatni és pedig minél sürgősebben, minél rövidebb idő alatt. (i.)

BOSZNIA HERCEGOVINA.

írta: LIPTÓFALVI ISTVÁN.

Még manapság is kellemetlenül érinti a katonát az, ha a parancs Boszniába szólítja, cibil ember pedig egyáltalán nem igen szívesen veszi útját Bosznia Hercegovina felé. Pedig egészen más érzés tölti el az ember lelkét, hogyha már egyszer itt van, ezen a földön, a hol még mindig legalább nyolcvan százaléka az embereknek imádja Allá-nak prófétáját, Mohamedet. Amint a gyorsvonat a Száván átrobotgott, Boszna Bródra értem, a karsu minarettel közelében esodálkozva néztem a kereszties tornyot: most már szépen megférnek egymásmellett a gyaurok és az Allá-t imádók. Még csak karminc év előtt sem volt szabad a keresztényeknek tornyos templomot építeni, csupán imaházuk volt a gyauroknak, harangok pedig egyáltalán nem szólaltak meg, ez előtt soha ezen a vidéken. Mikor Bosznia felé utnak indul az ember, azt hiszi, hogy még mindég az a borzasztó hely ez, ahol halomszámra ölik az embereket: és ahol a katonai hatalom még mindig szigoruan érvényesíti a statáriumhoz hasonló szígot. Dehogy! ninesen arra már itten szükség, biztosabb itt az ember élete, mint Budapesten. Az igaz, hogy az ember megriad egy kissé, amikor először látja az öles nagyságu törököt és bosnyákot, a tüszőjében egy-két hatalmas késsel. E huszonhárom év óta megszállott tartományban már csak a posta van katonai kezelés alatt, a többi hivatalok: vasút, törvénykezés és közigazgatás, egyenruhásított cibil hivatalnokokkal vannak betöltve.

Hogy a két évtized alatt mennyire átalakult itt minden, arról az utas már Boszna Bródon meggyőződhetik. A vasuti állomása oly modern és praktikus építkezés, hogy hozzá hasonlót nálunk alig láthatni. Boszniának hegyivasutja van, a simpár alig van nyolcvan centire egymástól. A koupék nagyon kényelmesek, egy szakaszban négy ülés van és a két szembe való ülést egy-egy elrekesztő függöny választ el a másik két üléstől, a két függöny között jár a kalauz, a be és kiszálló utas. Boszniában nines gyorsvonat, de a személyszállító vonat majdnem olyan sebességgel halad, mint nálunk a gyorsvonat. Bosznia fővárosába Sarajevó felé utazva egymásután látja az ember azokat a helyeket, ahol az okupáció idejében a magyar fiuk vére folyt. Tervent Doboj Maglaj. — Itt egy egész magyar huszár század pusztult el. Zsepesen is jelentékeny esetepaté volt. Az elesettek helyén majdnem mindenütt emlékkő van emelve. Ahol csak pár percig is áll a vonat, barátságos törökök kínálják kis eszékében a forró jó fekete kávét, tetszés szerinti jutalomért. Zenica, mondhatni Sarajevó után a legnagyobb kereskedelmi hely. A városkának polgármestere van, a ki a gazdagabb törökök egyike, ezt az is bizonyítja, mert három felesége van.

A polgármesternek egészen külön elválasztott lakása van a feleségei lakosztályától, hogy hivatalos ügyekben érintkezni tudjon a hitetlen gyaurokkal: a kiknek világért sem szabad meglátni az ő feleségeit. Ha Boszniában van az ember néhány napig, teljesen meggyőződhetik arról, hogy *Katlay* vaskeze milyen óriási munkát végzett itt husz év óta. A török és a bosnyák már belenyugodott a változhatlanba, ha egy svábbal, — így nevezik ők azokat, akik Boszniában telepednek, — találkozik a török az utcán, köszönése jeléül a homlokához emeli jobb kezét és ha jobb ismerőssel jön össze, akkor a homlokától még a szívéhez teszi a kezét és csak azután szorit az emberrel kezét, hogy szóval is kifejezze jó kívánatait.

Hogy Boszniában utat tör magának a nyugati kultúra, azt a török egy cseppet sem bánja, Allá akarta így mondja ő: hát akkor annak így is kell lennie. Csak őt hagyják meg a hitében, az ő vallásába ne avatkozzon senki, akkor nem bánja, hogyha katonáskodni is kell három évig. Azt se bánja, hogyha a svábok templomokat, iskolákat építenek. A harang zugásába barátságosan vegyül bele a magas karesu minarettnek tetejéről kiáltó Müezzin fohász-kodása Mohamed prófétához. A mint a multban a fanatikus török hitnek Mohamed zászlajával Európa szívébe nyomult a török: oly csendes megnyugvással, a török hit tülelemre és önmegtágadásra intő szavától engedi át magát ez a nép a megújító kornak — mely mindeneket átalakít.

Hogy kibontja-e még valaha a török Mohamed zászlóját, hogy megbontsa azt az erőt, mely nyugatról szoritja őt, az még lehetetlenségnek látszik. Más korban vagyunk, más idöket élünk, a melyben a vallás, a hit, ha már annyira is fanatikus, nem képes annyi erőt adni egy pusztulásnak induló nemzetnek, hogy az ujkor szellemét megtörje, leigázza.

Le is tünt a napja Európában a töröknek. Nem messze már az az idö, amikor egészen el kell hagyni ennek az érdekes népek Európát, ahol annyi — de annyi dicsőség övezte Mohamed zászlóját.

Rengeteg sok kincs lehet Bosznia hegyeiben, Zenicának (kerületi székhely) gazdagon termő szénbányája, azonkívül vasgyára és papírgyára is van. A kies fekvésű Zenicától vasuton alig három órányira van Sarajevó Bosznia Hercegovina székhelye. Egy mindenképen még keleties átfarmálásban levő nagyváros, a hol a török kereskedő viskója mellett közvetlen három emeletes modern palota áll. Szarajevóban lakik *Appel*, a megszállott tartományok kisebbik istene. Az ő kezében van a katonai hatalom, amelynek érvényesítésére már nem igen van szükség.

Sarajevónak gyönyörű fekvése van. A város közepén folyik Milacska, a melyen át esinos vashidak segítik elő a közlekedést egyik városrészből a másikba.

Nagyon sok idegent lehet itt látni. Akik rendszeren először is a török mecsetekhez tódulnak, hogy lássák az igaz hívők imádságát.

A török templomba csakis cipőnélkül szabad bemenni. Azért visel a török csupán topánt, hogy annál könnyebben végezhesse mosakodását, mielőtt a templomba menne. Rendszeren minden templom előtt kut is van, a hol a török először is a füle tövét érinti vízzel, azután háromszor egymásután vizet vesz a szájába, majd az arcát, a koponyáját, a karját és végül a lábát mossa meg. És mindezt alig két-három perc alatt végzi el egyenlő sorrendben mindenik. Azután siet a templomba, a hol mindazt mondja és eselekszi, a mint a pap azt előimádkozza. Hogyha néhány török később jön az Allá (Isten) tiszteletre, akkor azok a templom ajtaja előtt maradnak és ott végzik el imájukat. Majdnem minden török háznak a kertje temető is. A sirkövek egymás mellett, egymásra dölve azt mutatják, hogy régen a török családok hozzátartozóikat haláluk után is közelükben szerették tudni.

A sirkövek kétfélék, az egyenes simára csiszolt dísznélküli sirkő alatt az asszonyok, leányok és gyermekek nyugosznak. A turbán forma díszítéssel ellátott sirkövek alatt pedig a férfiak aluszszák örök álmukat. Persze, most már nem szabad a temetkezést ilyen házias módon elvégezni: hanem mint a többi felekezeteknek, egy a törököknek is megvan a temetőjük, ahova sirás és gyászmenet nélkül, egyszerű fekete lepelbe becsavarva, viszik ki a halottat. Mert hát a Korán mondja, hogy hát a halottakért nincs miért sirni és bánkódni. Mert a ki a halottak birodalmába jut, az csakis az Alla kegyeltje lehet.

Sarajevó már a modern világvárosok közé tartozik a villamos vasuttól kezdve mindent láthatunk itt, amit csak elképzelni lehet. Lakosságának nyolctized része török, a kik többnyire kereskedés-foglalkoznak, ők a kultúra haladását csakis kereskedői szempontból aknázzák ki: de a vallás a család és társadalmi szempontból ők még mindég a tizenöt-tizenhatodik században vannak. A török fiuk, ha nekik és családjuknak tetszik, tizenöt-tizenhat éves korukban megnősülnek, ugyszintén a leányok már tizenkétéves korukban férjhez mehetnek.

Legalább egy hét kell arra, hogy Sarajevót át tanulmányozhassa az ember. Hallani itt mindenféle nyelvet, már azért is, mert Sarajevóhoz egy félóránnyira van egy, a természet szépségeitől bőven ellátott több ezer éves fürdő Jlidzse: a hova Ázsiának minden részéből jönnek fürdővendégek, ugyszintén Európából is sokan felkeresik a forró kénes forrásu gyógyhatásu fürdőt. Kállai familiája is mindég itt tölti a nyarat.

Sarajevóból Mostár és Raguza felé visz a vonat. Nemsokára utat fog törni a nyugati kultúra jégé-

ben egy vasuti vonal Albániába, ahol az ölesnél nagyobb albánok laknak. Albániára tudvalevőleg több nagyhatalom aspirál. Albán partokon tartotta az idén az olasz tengerészeti hadihajó gyakorlatait, amit bizony nem valami jó szemmel nézték a többi nagyhatalmak.

Hogyha látja az ember, hogy a sok vért és harcot látott Bosznia Hercegovinában milyen rendet csinált az osztrák politika, könnyen lehet, hogyha csak külön fejedelemséget nem csinálnak Albániából, azt is Ausztria fogja megszállni. De az bizony megint sok magyar vérből fog kerülni.

Hogyha magyar szempontból nézzük Bosznia és Hercegovinát, hát bizony a szíve fájdul belé az igaz magyar embernek arra a tudatra, hogy a magyar vére szerezte meg Ausztriának ezt a szép tartományt, és a magyarból csak a pénz van itt, ami magyar királyi. A magyar szó, a magyar kereskedelmi áru száműzve van innét. A mire szüksége van e tartománynak, azt esküsz Ausztriából Bécstől szállítják ide.

A hivatalnokok legtöbbszörre osztrákok, de sok horvát is van, azonkívül szerb és tót. Hogy ez minden magyar szempontból másként is lehetne, arról legjobban tenni tudna a vaskezü kormányzó, a tősgyökeres magyar Kállay? . . .

MOTORKOCSI ÉS VILLAMOS.

Az arad-esanádi vasutak nagyszabású és modern vállalkozásáról: a motor-kocsi-közlekedésről nagy vita folyt Aradváros törvényhatóságának egyik albizottságában, az ugynevezett közlekedési bizottságban. A vitatkozásnak érdekesebb része volt azonban az, a mely az aradi lóvasutra és a mi legáltalánosabb ügyünkre: a villamos vasutra vonatkozott. *Fényes* Dezső volt az a bizottsági tag, a ki alapos filipikát mondott és megérdemelt dorgálásban részesítette az aradi lóvasut-társaságot, akinek a villamos vasut hiányát és a jelenlegi lóvasut létezését köszönhetjük.

Azt vetik szemére *Fényes* Dezsőnek, hogy az aradi villamtelep igazgatója lévén, érdekből beszélt, érdekből ütötte a lóvasutat s hogy felszólalásai ugyancsak érdekből a motorkocsi-közlekedés ellen is irányult. Aki ezen a véleményen van, azt vagy felültették, vagy nem ismeri a körülményeket. *Fényes* Dezső, aki ilyen dolgokban szakértné, kijelentette, hogy örömmel üdvözli a motorkocsikat Aradváros utcáin, mert végre lesz közlekedési eszközünk, a melyet gép hajt, amely gyors és megbízható lesz, nem úgy mint ez az átkozott lóvasut. Előre is világosan látható, hogy a motorkocsi behozatala ellen nem irányult a felszólalás. A dolog másik része, az a vád tudniillik, hogy *Fényes* Dezső magánér-

dekből ütötte a lóvasutat, a közre nézve teljesen irrelevant, mert az a fő, hogy ha voltak is magánérdekek, ezek tökéletesen megegyeztek Arad egész közönségének érdekeivel. Avagy van ember Aradon, aki nem pusztítaná el szívesen Arad utcáiról a világ legrondább, leghanyagabb közlekedésü és legdrágább lóvasutját? Van ember Aradon, aki nem kívánja a villamos vasutat? Bizonyára nincs egyse a lóvasut részvényesein kívül.

Ilyen körülmények között csak természetes, hogy *Fényes* Dezső pártjára állott mindenki, aki szíven viseli Arad haladásának ügyét s akit foglalkozása és dolgai a lóvasut használatára kényszerítenek.

Kérdjük továbbá: van-e ember Aradon, aki el ne itélné azt a bujkáló, önérzet és nyíltság nélküli politikát, melyet a lóvasut a villamos dolgában a várossal szemben folytat? Ugye nincsen, s ezekből nyilvánvaló, hogy ha a közlekedési bizottság ülésén elhangzott dorgatórium alapja magánérdek is, — ez teljesen megegyezik végeredményében és hatásában Arad egész közönségének érdekével. Bár minden törvényhatósági tagnak olyan és akkora magánérdeke volna ebben az ügyben, s akkor bizonyos, hogy lóvasut nem játszana fogócskát Aradvárosával a villamos vasut körül.

A motorkocsikat tehát örömmel üdvözöljük s inkább ma induljanak meg, mint holnap. A helyi, u. n. közuti forgalomnak ugyan nem lesz valami nagy haszna belőlük, de meg van az a remény, hogy idővel ilyen módon meg lehet majd oldani az aradi közuti közlekedést, ha már a lóvasut társaság vakmerő furfangjával elütötte e város közönségét a villamos vasuttól.

Azt azonban, hogy a lóvasut, sinjeinek a motorkocsi részére történt átengedésével valami áldozatot is hozott volna e városnak, el nem ismerjük. Részéről ez közönséges üzleti vállalat, melyet azért kötött meg, hogy nyerjen rajta s nem azért, hogy kárpótolja a közönséget a villamos vasut elsikkasztásáért.

HELENA.

Irta: DAISY.

I.

Helenának, a spártai király ifjú, szép nejének ölében pihent Páris feketefürtü feje.

A nyitott ablakon az esti pírnak csodás biborja hatolt be a királynő hálószobájába, bevonta fényével a szép, bünös asszony tizziaui vörös haját, szabadon hagyott vállait . . .

A közönség visszafojtott lélekzettel, szinte szivdobogva nézte a primadonna felséges, mesészerű

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGRÓVATA.

Sági Henrikné.

szépségét, gyönyörű termetét, melyet pókhálószerű, selymes görög jelmez fedett.

Helena telt, fehér karjaival szívére ölte Páris érdekes szép fejét, jobban talán — mint az előadás megkívánta.

S az ifju, a színpad széphangu tenoristája, mélyen, nagyon mélyen nézett a szép partner sötétkék szemébe, észbontó szépségebe . . .

S mintha a tenor hangja e peretől kezdve vesztett volna üde csengéséből.

A primadonna meglepetten, szinte rosszalólag rázta meg fürtös fejét.

— Mi baja az Istenért? — sugta halkán a partnernek.

Az ifju végigsimogatta verejtékes homlokát s belekezdett abba a szívemélyig ható, a lélek minden hurját megrezgető dalba, melyet a közönség áhitattal, halálos csenddel hallgatott meg. A művész hangja, az a szép, érzelmes hang visszanyerte elbűvölő zenéjét. Dalolt szerelmesen, könnyörgő, kérő, biztató, ígérő szerelemmel.

A primadonna ragyogó kék szempárja belemerült Páris sötét szemébe s az az ölelés, melylyel átkarolta Pryam fiát, már nem a görög Helena, — de a modern, mindig létozó Helena szenvedélyes ölelése volt.

A színész szinte hevesen bontakozott ki a sima asszonyi karokból. Sötét, majdnem haragos lett szeme nézése. De csak pillanatra! A közönség ezt nem látta.

Zugott a tapstól a színház, virágözön borította be a színpadot, s a diva mégis sápadt, erőltetett mosolylyal fogadta a feltétlen hódolás, a rajongás jeleit.

II.

Az étterem villanylámpáinak fehér fénye ráborult arra a vig társaságra, mely egy hosszú asztalt körülülve — mulatott.

Az ünnepezt primadonna az asztalfőn ült. Előtte a legszebb rózsák heverték, jobbról, balról tisztelőinek, hódolóinak mosolygó szája ezer bókot, ezer szerelmes szót mondott. A szép asszony szeme hidegen síklott végig a fényes egyenruhás, vagy frakkos férfiakon s megakadt az asztal sarkánál szótlanul, esendesen ülő tenoristán: Bálinth Lászlón . . .

A cigány hizelegve, megvesztegetően játszott a diva fülébe: az ő dalaít, fényes sikereinek csengő visszhangjait! A szép művész nő lehajtott fejjel hallgatta dalaít, melyek dicsőséges pályájának hü kísérei voltak. S lelke elmerült a mult, a csodás, büvös ragyogású mult — visszaemlékezésébe.

Üdvarlói, tisztelői megütközve nézték a szép asszony elkomorult arcát. S ő észrevette, mennyire figyelik, mennyire új, ismeretlen, mostani kedélyhangulata azok előtt, kik csak vigan, kacagva, pajzánul, gunyosan, csevegve, életvidáman látták őt.

S felesillant az asszony szeme. Kihívó nézése végigfutott a férfi arcokon, leheletszerű gunypillantással nézte vé ig társnőit és — ajaka bohó dalra fakadt. Kacagott a kék szeme! ajaka, de a lelke az borus maradt.

Pezsgős poharát a diva a társaságra emelte. A tenorista udvariasan, de hidegen érintette poharát az asszony poharához.

— Várom, hogy meglátogass! — beszélt az asszony szeme.

Az ifju megértette.

S azután esendesen, feltűnés nélkül megszökött a fényes mulatóhely parfümös légköréből, hogy kint a gyéren kivilágított folyóparti sétateren bolyongjon lázongó szívével a reggeli órákig.

III.

Öt óra volt. A primadonna két kezébe hajtva fejét egy öblös karszékben ült. Komornája várakozásteljesen néhány lépésnyi távolságban állott.

— Asszonyom! méltóztassék az öltözködéshez fogni, öt óra elmullott már, a vendégek már sorba fognak jönni.

A diva felnézett.

— Vendégek Susanne? — Nem fogadok senkit.

A leány rémüldözve emelte a szoba plafonjára szemeit; majd szerényen jegyezte meg:

— Drávay gróf ur ő méltósága, meg Lengyel

alezredes és Szentlázary Atila már délelőtt bejelentették hat órai látogatásukat.

— Leány! kiálltolt fel szenvedélyes hangon a művésznő. Nem öltözködöm át, senkit sem fogadok! Ha maga az orosz cár jönne — neki sem vagyok ottbon, megértette? A komorna alázatosan bókolt s magában ezt susogta:

— A muszka cár alig fog jönni, de, hogy Wladimir herceg, a „mi hercegünk“ itt lesz — az bizonyos!

— Susanne, — mondá a diva szelidebb hangon, — ha tegnapi partnerem Bálinth ur jönne, őt bebecsajthatja, a holnapi darab felől van beszélni valóm vele.

A komorna ravasz fekete szeméit urnőjére emelte, de midőn asszonya nyugodt, hideg arcába nézett — gyanuja eloszlott:

— Persze, az csak egy színész, egy szegény színész! Az jöhet! Azért nem fog asszonyom az átöltözéssel bibelődni!

Midőn a szép asszony magára maradt, izgatottan állott föl helyéről, az álló tükör elé lépett s percekig nézte hódító szépségét.

— Érted, te bohó, szerelmes fiu nem öltözködöm át! Neked így is fogok tetszeni ebben az egyszerű pongyolában.

Lágyan simult a selyemszövet a szép asszonyhoz. Az áttört finem kelme sejtettek a szép alakot, itt-ott a válnál, karnál felesillant a rózsás, üde asszonyi test.

A vöröses haj lazán, hanyagul összefoglalva egy bogba, vette körül fehér, szép arcát; a szemek alatt árnyék huzódott, mely álmatlan éjszakákról beszélt.

— Bálinth ur! — jelentette a leány.

Vérhullám szaladt a nő arcába, midőn e nevet meghallotta, majd intett kezével.

IV.

Kalappal kezében állott meg az ifju a színész előtt, ki egy szőnyegheverőre ledülve fogadta vendégét.

— Ön az Bálinth! Üljön le kérem és diskuráljunk. Kissé unalmas a délután, de meg jó lesz, ha beszélgetésével elűzi szempilláimról az álmodást. Éjfélig mulattunk s kissé bágyadtnak érzem magam. De üljön le, ide szembe velem.

Az ifju csak állott feszesen, hidegen.

— Hát csak azért hívtott, hogy elűzzem fecsegéssel az álmodást? Köszönöm, de erre keresen alkalmasabb médiumot, mert én mulattatásra képtelen vagyok most.

Ellenséges volt a férfi hangja.

Az asszony felkacagott. Édes, derűs kacajjal nézett az ifju komoly arcába.

— Hát édes Bálinth, mondja csak akkor minek

jött? Hogy roskedvű, haragos arcában gyönyörködjem?

Rekedt lett a művész hangja.

— Ne beszéljen ezen a hangon hozzám. Teheti ezt az udvarlói százaival, ha grófok, hercegek is azok, de velem, a szegény, kezdő színésszel ne beszéljen így! Ezt nem tudom elviselni, ehhez szokva nem vagyok! Vagy meghallgatja kacagás nélkül, amit mondani akarok vagy pedig megyek. Válasszon!

A diva meglepetten nézett fel az ifju haragos arcába, majd felült fekvő helyzetéből, karjával a nyugágy párnájára támaszkodott s gunyosan szólt:

— Ugy! Tisztelt Bálinth uram, ön nincs szokva ehhez a hanghoz? S mit felel ön, ha viszont én jegyzem meg, hogy velem sem szoktak ezen a hangon diskurálni — elhíheti!

— Igaza van asszonyom! — mondá Bálinth nyugodtnak látszó hangon. — Ön csak bókákat hall, üres, léha, hízlegéseket. A tapstól, szerelmes bókoktól elkenyéztetett picí füle nem képes a komoly szót, az őszinte hangot elviselni. Nos! bókolni nem fogok, hízlegelni nem tudok, jobb lesz tehát, ha megyek!

Az asszony szeme felesillant.

— Maradjon, — beszéljen! — mondá halkan.

— Ne mondja asszonyom, hogy beszéljek, hiszen a szó ugy sem hat szívéig. Engedje meg azonban, hogy nézhessem, néhány rövid, boldog percig, hogy bevéssem arcát a szívembe, mielőtt elutaznék.

— Ön elutazik? — csodálkozott a nő.

— Meglepi ugyebár, hogy szököm a közeléből. Az ön szépsége, mely már annyiszor taposta zsarnoki módon sok szívek boldogságát — az eszemet veszi. Megmaradt kevés józanságomat arra akarom felhasználni, hogy hazamegyek kicsi falumba. Majd bebarangolom a rengeteg erdőseget, vagy pedig az én öreg édes anyám megnyugtató beszédét hallva, érezve kezének gyengéd, hús simogatását — meg fog szünni az az örületes szenvedély, mely emészt engem, mióta először játszottam önnel s mely a tegnapi együttjátszásban csak növekedett. Megyek innen, mert felednem kell önt, feledni akarom! Akarom, akarom!

Szenvedélyesen mondotta ezt az ifju. Keze ökölbe szorult, arcára a fájdalom vont a sötét árnyékát.

— De uram! mondotta a nő — mit beszél ön össze-vissza.

— Persze, önnek az egy kacagtató bohóság, egy neveltséges jelenet, ha egy kétségbeesett szív vergődését látja. Ön, ki virágokban, a dicsőség babérkoszorúiban gázolt és az emberek ezreit lenyűgözte szépsége, művészete békóiba, kacaghatja is azt a szegény örültet, ki nem akart meghódolni démoni szépségének s midőn önnek varázsa mégis elbódi-

totta — mindenképpen szabadulni akar a veszedelemből. Akar, minden áron!

Az asszony feje mellére hanyatlott, egyik kezét homlokára szoritotta s nem szólt egy szót sem.

Az ifju reá nézett lángoló szemekkel, a melle lihegett az indulattól.

— Gyűlölni tudnának, ha nem szeretnék oly végtelenül! — mondotta lázas ajkakkal.

Majd odatért az asszony elé.

— Miért is láttalak meg te csodás asszony! Miért is akarta a végzetem, hogy veled játszam e néhány estén át? Óh, ha nem pihent volna néhány üdvösséges percig az öledben, a sziveden a fejem, nem is sejthetném, micsoda gyönyörűség lehet az ölelése, lezárni ajkadat a szerelem csókjával. Miért is nem haltam meg ott a szinpadon, mikor hévvel, játékos művészetétől áthatva, kebledre öleltél és én éreztem ruhádon is át, szived dobbanását, véred lüktetését. Az üdvösség egy pillanata felér egy hosszú élet gyönyörnélküli létével! Ölelj még egyszer szivedre, gondold azt, hogy szinpadon vagy és játszol, csak egy pillanatra jöjj szivemre és én nevedet áldva — örökre távozom!

Az asszony az ifju nyaka köré fonta karjait s halkán sugta:

— Öleljen meg!

És a művésznő behunyt szemekkel fogadta a férfikarok erős, szerelmes ölelését. Majd lehajolt s csókja, egy szerelmes asszony szenvedélyes csókja ott égett az ifju ajakán.

— Asszonyom! ne üzze ezt a kegyetlen tréfát velem!

Az ifju fölállott, sápadt arccal fordult el a nőtől.

— László, édes Lászlóm! — sugta az asszony.

— Szerelmem! Hát szeretsz?

— Igen, szeretlek te bohó fiu. Szerettelek már tegnap, már régen, de én ezt nem tudtam. Most, midőn már annyi dicsőségben volt részem, annyi szenvedélyt keltettem fel, most végre magam is tudom, mi az szeretni. Szeretni tisztán, igazán — először!

Hallgatagon hajtotta a férfi az asszony térdére fejét, majd halkán kérte:

— Ne ámíts! mert szerelmem végzetes. Ha megcsalsz s velem is csak azt a kegyetlen játékot üzöd — meghalok. Így szeretni az életben csak egyszer lehet.

A szép asszony sápadt arccal az ifjuhoz hajolt s halkán mondotta:

— László! így szeretlek én is. A tied vagyok, a tied maradok hűséges szerelmem mindenkor!“

* * *

S míg a szegény tenorista, a színészvilág ragyogó művésznőjének édes suttogását hallgatta, mely

bilinesbe verte szívét, lelkét s ajakán a nagy, mindent legyőző szerelemnek csókjait érezte, addig a francia komorna inpertinens arcintorral jelentette Wlademár hercegnek, majd Drávay grófnak és a többi udvarlónak, hogy asszonya beteg — senkit sem fogadhat.

ÉDES PERCZEK.

Édes perczek, órák
Aranyfelhős álmok, —
Köztetek halottat
Látogatni járok;
Köztetek halottat
Látogatni jöttem, —
Bánat van jörcömben,
Bánat van mögöttem.

Kora sirotokra
Lehajtom a főmet.
Temetéstek óta
Nem láttam én többet,
Nem éltem én többet
Édes perczet, álmot!
Elmult boldogságom
Látogatni járok.

AZ ŐSZ.

I.

Az őszi rózsza kebelén,
Fehér hideg nagyon
Nem kell nekem, — nem kérem én, —
Maradjon, ott hagyom

Ha nyári napban felnevelt,
Piros rózsája van,
Ki kérni, — kérve-kérni fog:
Az én leszek magam

II.

Néhány levél még ott lebeg
A már tag ágakon.
Az is lehull majd nemsoká
Egy bus deres, szürke napon.

A sétatér, ha egyedül
Járom meg, oly hideg;
Mért oly kedves mégis azt
Magával járni meg?

SZILASSY CÉZÁR.

MULT ÉS JÖVŐ.

Cétra törően ha előre mész
Utközben néha visszafelé nézz,
Mert jövőt csak az érdemel,
Ki multját nem felejt el.

PALÁGYI LAJOS.

PUSZTULÓ FAJ.

(Regény.)

(12. Folytatás)

— Az „ALFÖLD” számára írta: KOSZTKA MIHÁLY. —

Sztáray pár percig gondolkozott. Átviharzott a hosszúnak tűnő rövid idő alatt életének egész szenvedése, vágyai, s a jövő reménye csillogott fel előtte. Majd Rellyhez lépett, megfogta kezét s így mondta: — Igaz barátom voltál mindig. Halátlanság lenne, ha tanácsod nem követném. Elfogadom a herceg ajánlatát.

Relly átölelte Sztárayt.

— Így, így. Most már mi sem áll boldogságod útjában. Holnap aztán biztos kéz, minden vágás ki-mért legyen: különösen a szúrástól óvakodj. Tallián mester a szúrásban. No szervusz most. Holnap majd érted jövőnk.

Kezet szorítottak és elváltak.

Sztáray új szívarra gyújtott és gondolatait rendezte. Felelevenült lelkében újra az átélt éj és ekkor Margit jutott eszébe.

Mint sebzett vad ugrott fel hirtelen. Hisz míg ők a jövő boldogságát színeztették, addig tán Margit a halállal vívódik.

Ugy érezte, mintha végtelen nehéz súly nehezednék mellére. Fulladtnak érezte a szobai levegőt, s rohant ki. Az ajtóban inasával ütközött össze, ki levelet nyújtott át.

Az öreg doktor irt, megismerte az írást, visszatámolygott a szobába s lerogyott a diványra. Nem merte felbontani, hátha már a halálhír van benne, vagy a reményfeladás. Végre felbontotta. Ennyi volt egy névjegy háttára írva: „Margit nincs halálos veszedelemben. Lázban önt emlegette.”

— Szeret, szeret, — kiáltá s a férfinak, ki a fájdalomban nem bírt könyezni, most egy fényes könyesepp csillogott szemében.

VIII.

A másnap felderült.

Fél kilenkor kocsi állott meg Sztáray lakása előtt és Relly Fedor báró s Tölgyes Muki jöttek fel hozzája.

Sztáray már készen várta őket.

— Nos, hogy aludtál Pali? — kérdezte Relly.

Oh barátom, nem tudtam egész éjjel aludni az izgatottságtól.

— Hogyan? Hiszen nem első párbajod?

— Párbaj? Ki beszél itt párbajról? Ide nézz, ez nem hagyott aludni.

Ezzel odanyújtá Rellynek a doktor névjegyét. Relly mosolyogva adta vissza:

— Ugye igazam volt, mikor azt mondtam, hogy Margit . . .

— Ne tovább. Ujra elfog a remegés, pedig most nem szabad remegni.

— Ujra intelek, hogy a szúrástól óvakodj. Mi nem is akartuk a szúrást elfogadni, hanem Tallián segédei okvetlen követelték. Ugyhiszem a báró utasításából.

— Menjünk, mondta Tölgyes.

Pár perc múlva már mindhárman a kocsiba ültek. Csinos park előtt állott meg a kocsi. A fák közül előtűnt egy svájci stílusban épült villa. Kiszálltak és mentek a villa felé. Lábuk alatt meg-meg-recesesen a finom homok.

Szyl Ede, Tallián egyik segédének a lakása volt ez a villa, hol a párbajnak lefolytani kellett.

Szyl fogadta őket. Pár perc múlva a báró is megérkezett a másik segéddel Teörökkel, velük jött még Telep Károly doktor.

A párbaj vezető Relly volt. Midőn Tallián és Sztáray levetköztek, közibök állott s megtette a békítési kísérletet a forma kedvéért.

Természetesen tagadó választ kapott. Rögtön utána, felhangzott a vezényszó.

— En garde.

Megtörtént. Pár pillanatig csend volt. Akkor megadta a jelt harsányan.

— Rajta!

A két küzdő nagy hévvel csapott egymásra. Az első összeesapásnál látszott, milyen gyakorlott vívők állnak egymással szemközt. Tallián játszi könnyűséggel kezelte a kardot, Sztáray különösen tiszta kivédéseivel tünt ki. Már pár percig csattogtak a kardok és még sértetlen volt mindkettő. Most Sztáray egy hatalmas primvágást mért a báró felé, hanem hirtelen gyorsasággal fokélesre kanyarítva, a kivédhetés előtt bejött Tallián arcához és a bal szemtől a szájszélig véres sáv maradt nyomán, de ugyanabban a pillanatban Tallián visszazúrt. Sztáray kiejtette kardját és melléhez kapva összerogyott.

A segédek abban a pillanatban már a küzdők között állottak. Telep megvizsgálván a szurást, mely a szegycsont mellett hatolt be jobbról, Sztárayt harképtelennek nyilvánította.

Relly erre a küzdelmet lovagiasan befejezettnek nyilvánította. A felek elváltak anélkül, hogy kibékültek volna. A báró, miután arcát az orvos gyorsan bekötötte, eltávozott segédeivel.

Sztárayt a másik szobába vitték, hol Telep erősen kimosta sebet és bekötötte, aztán levitték a kocsiba és hazavitték.

Sztáray ágya mellett csak Relly maradt.

— Látod, figyelmeztettelek, hogy nagyon óvatos légy, mert Tallián mester a szurásban, hanem elhirtelenkedted.

Sztáray kissé bágyadt hangon válaszolt.

— O nem fáj nekem ez a seb, hiszen ő érette kaptam, aztán meg fogunk még mi szemben állni egymással, úgy hiszem. Most már azért sem hagyom Margitot neki. Nem, enyém lesz Margit, enyém. El-

fogadom az öreg Reinbold ajánlatát. Herceg leszek és Margitot isten sem fogja elvenni tőlem. Igazad volt, elhírtelenkedtem. Pedig jó állásom és már előnyöm is volt. Hanem másodszor majd pisztolyra megyünk, ott nem lehet szurni.

— Elég már Palim, ne beszélj annyit, megárt.

Nemsokára aztán Relly is eltávozott, magára hagyván Sztárayt ábrándjaival.

Az inas lebocsátotta a függönyöket. Félhomály volt a szobában. Az utcai zsidongás halk zsongással tompult a bezárt ablak és lebocsátott függönyön keresztül.

És Sztáray ábrándozott.

Képek vonultak el szemei előtt, a mult, gyermekkorának aranyos fényű multja. Még akkor tudott örülni a tarka lepkének és lelkendezve üzte a kis aranyos szárnyut. Aztán látta azokat a szomorú napokat, midőn megtudta történetét. Mily forró pir, szegyen pírja égett arcán.

Törvénytelennek lenni!

Kin volt az a testéből-lelkéből büszke férfinak. Hiszen nemes lények vére csergedezett ereiben. A Reinboldok és Sztárayak ős vére egyesült benne.

Majd jött a szerelem kora.

Szeretni igazán, mélyen; kéj az. De nem volt felhőtlen szerelme, hiszen ő a másé lesz:

— Nem, nem engedem! — tört ki akaratlan, hogy szinte összeresztent erős hangjától.

Kopogtak. Telep jött újra.

Megvizsgálta még egyszer a sebet s a kötelékeket megújította.

— Csak türelem, láza nincs. Ha így marad, három hét múlva felkelhet. Aztán távozott.

— Három hétig ide szegezve az ágyhoz. Ezt neked köszönöm Tallián. S miért? Mert krakélereskedni akartál.

Nem maradok adósod.

Lehunyta szempilláit, elaludt. Az inas lábujjhegyen közeledett az ágyhoz és nézte ura mint mosolyog, majd ajkai megmozdultak s alig hallhatolag suttogá:

— Margit.

(Folytatjuk.)

SAISON.

PRIMADONNÁK.

Arad, szeptember 8.

Kedves Honisch!

Ismét olyanról fogok magának írni, ami magát fölöttébb érdekli. Maga, mint jól tudom, minden primadonnának mindenkor imádója. Legyen az a primadonna szép vagy esuf, fiatal vagy vén, naiv vagy raffinált, maga mint az egy jól nevelt lapszerkesztőhöz illik, lábai elé borul és imádja. Innen van,

kedves Honisch, hogy magát olyan sokan kiállhatatlannak találják. Az irigység, kedves Honisch, csak az irigység teszi. Mindazok, akiknek maga a primadonnákat hozzáférhetetlenné teszi, magát egy pohár vízben szeretnék fölmagasztalni.

Soha se féljen és ne is busuljon a miatt. Mindig jobb, ha irigylük az embert, mintha szánakoznak rajta.

Most már csak az a kérdés, hogy a primadonnák mit csinálnak az ilyen, hogy is mondjam, *stereotip* imádóval. Gondolom egyebet nem tehetnek, hogy vagy szeretik, vagy utálják. Mindkét esetben megtűrik s közéletet nem ismernek. Nem is lehet más-képen.

No de nem akartam én a maga hódításairól írni, hanem egyáltalán a primadonnákról. A Zilahi primadonnáiról. Ugy olvasom az újságokban, hogy primadonna változás lesz az őszön. Haller Irma elmegy s helyébe jön Rózsa Lili.

A mennyire sajnálom, hogy Haller Irma elmegy mitőlünk, annyira örülök, hogy Rózsa Lili hozzánk jön. Megengedem kedves Honisch, hogy maga haragszik e miatt, s vettem észre, hogy maga Rózsa Lilinek nem lesz udvarlója, de engedjen meg, hogy én, mint asszony más szempontból fogjam föl a dolgot.

Ha maga nem is udvarolna Rózsa Lilinek, azért ne haragudjék reá. Látja, ha maga látta volna őt Sulamithban, másként irt volna róla. Én az én asszonyi szememmel többet láttam, mint maguk férfiak. Láttam, hogy egy végnélkül becsületes létére fáradsz a színpadon. Egy Szulamith volt. Hogy ez a Szulamith nekem olyan igen becsületesnek tetszett, hát annak bizony csak Rózsa Lili volt az oka.

Hallotta-e maga kedves Honisch, valaha énekes szubrett primadonnát oly meghatóan, természetesen, mélyen érző szívvel beszélni, mint ezt Rózsa Lili tudja tenni. Nem hiszem. A frivolitásokhoz hozzászokott szubrettajkak ritkán tudnak olyan naiv dolgokra fakadni, a milyeneket tapasztalatlan leányoktól hallunk csupán.

Nem akarok, asszony létemre, Rózsa Lili mellett bakterkodni, de annyit mondhatok magának, kedves Honisch, hogy ne haragudjék rá, ha nem is udvarolhat neki, mert akárki meglássa, neve lesz még a színpadon. Kisejtem a beszédéből, a hangjából, a szeméből, az értéséből a jó, az igazi vérbeli színésznőt. Rózsa Lili nem lesz frivol akták hősnője, aki ránéz tiszta szemekre. Az önkéntelen is eltávozik attól a gondolattól, mely a férfiakat mindig heviti.

De hát mi köze mindennek magához, kérdezi most maga. Majd megmondom. Maga egyszer irt Rózsa Liliről, ugy-e? És gondolom, nem valami kedvezően. Engedje meg, öreg barát, hogy egyszer itt a saját alapjában szemébe vágjam az igazságot, Tó-

lem, a maga barátjától, elfogadja, ugye Magát, akit pedig színházi ügyekben *kiváló szakembernek*, és csalhatatlan kritikusként ismernek, ez egyszer megcsalta a szeme. Maga Rózsa Liliben csak táncos divát látott, holott *miss Duncan*-ban ezt nem látta, Rózsa Liliben csak a táncot látta, a bájt, akellemet nem, miss Duncanban látott egy jó darab bájt, üdeséget, de a táncot nem látta. Látja, ez egy végzetes tévedés volt. Maga Rózsa Liliben azért nem látta a bájt, mert magyar lány, Duncan kisasszonyon pedig meglátta, mert kaliforniai. De higgye el, kedves Honisch, nemesak maga járt így. Az uram, az udvarlóm mind hasonlóképp jártak.

De remélhetőleg az ilyesmi nem bántja Rózsa Lilit, hiszen neki az operett-színpadon, a táncosztümben jövője nincs. Majd lesz a drámában, a vígjátékban s akkor majd maga is másképp fog róla írni.

Üdvözli magát a szókimondó

EVELINE.

U. i. Nem gondolja, hogy maholnap több lesz Aradon az újság, mint az újságolvasó?

EVELINE.

HAZUG KÖZMONDÁSOK.

Ki korán kel, aranyat lel; a mi persze azé volt, a ki még korábban kelt.

*

Ha kettő veszekedik, a harmadik örül. Csak hogy jaj annak a harmadiknak, ha kettő kibékül.

*

A ki mer az nyer. Sok tisztességes emberen kívül minden zsebtolvaj hisz ebben a jeligében.

*

A türelem rózsát terem. De, mindég másnak.

*

Ma már azok a nyomorultak, a kik másnak vermet ísznak, főleg arra vigyáznak, hogy maguk bele ne essenek.

SALAMON ÖDÖN.

*

Ha igaz az, hogy a színpad az élet hü tükre; akkor az élet nem lehet más, mint valóságos színpad, a melyen — gyakran a legérdekesebb szereposztással — valamennyien komédiát játszunk.

DR. ZOLNER BÉLA.

*

Az orosz hitvallás a lélek örök életét hirdeti és azt tartja, hogy a ma elhalt ember lelke holnap — csecsemőben — új életre támad. És ez igaz. Hisz azért van oly sok kis és kopottlelkű ember.

DR. PORGES MANÓ.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Festő iskola Aradon. *Balla Frigyes* és *Alexis István* tehetséges fiatal festőművészek, festőiskolát létesítettek. Aradon annyi a festő amateur, hogy egy kis jóakarattal fel is virágozhat a fiatal művészek vállalkozása. Már több izben nyitottak festőiskolát Aradon, de egyik sem tudta fentartani magát, egyrészt a közönség részvétlensége, másrészt a művészek türelmetlensége miatt. Elvégre is az ilyen vállalkozásnál kitartó küzdelemmel be kell várni a közönség pártoló érdeklődését. Mert szinte hihetetlen, hogy olyan modern, a művészetet minden képen pártolni tudó városban mint Arad, a mindenkor lelkesedni tudó szépérzékű amateur közönséget hidegen hagyják a két fiatal festőművész lelkes vállalkozása.

Mi szívből kívánjuk, hogy ez az új festő iskola ne jusson arra a részvétlenségsorsra, amire Polgári, Milylye Kálmán és a többi festőművész hasonló iskolája jutott.

Az „ALFÖLD“ első kötetéhez művészies kivitelű bekötési táblák 2 koronáért a kiadóhivatalban megrendelhetők. Arad, József főherceg-ut 22.

A NAGY VILÁGBÓL.

□ **Fohász.** Az országos függetlenségi és 48-as párt megbízásából *Rákosi* Viktor lélekemelő Fohászt írt *Kossuth* Lajos századik születése napjára. Nem igen kell a *Fohász*-hoz kommentárt írni, annak legszébb részét itt adjuk:

Magyarok Istene! Rákóczy nemzete, Kossuth népe kiált föl hozzád a mélységből!

Oh, adj nekünk, mint a multakban, az elfátyolozott jövendőnek nehéz időiben is lángszellemeket, akik a manáttalan sivatagból az ígéret földjére kivezessenek.

Oh add, hogy a balsorsban ne legyünk soha csüggedők, a hatalomban elbizottak, a szenvedésben gyávák és a kényelemben elpuhultak.

Áldd meg termékenységgel asszonyainkat, hogy harcra és munkára termet acélkaru fiukat adjanak e hazának.

Áldd meg termékenységgel földünk méhét, hogy acélos buzát teremjen a népnek.

És áldd meg, óh ezerszer áldd meg e szép haza minden hü fiait, kik a Te színed előtt e napon szent

ezutánra is, amit azzal is bizonyít, hogy híven betartja tett ígéretét. Hiába zaklatják őt az ujságírók. Pedig, de sok mindent mondhatna el abból a sok-sok szenvedésből, mit ártatlanul reá mért a sors keze. Amint hirdik, az exfőhadnagy kérvényt nyújtott be a szerb hadügyminiszterhez, hogy vegye őt fel a szerb hadsereg kötelékébe. Valószínűleg a hadügyminiszter teljesíteni is fogja Mattachich kérélmét. Mi magyarok mindenesetre jóakaró figyelmes érdeklődéssel nézünk az exfőhadnagy sorsa elé.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá czimzendők.

Jenny. Vettük a levelet, nem gyozzuk eléggé csodálni azt, hogy Ön olyan nagy dolognak tartja a mi diskreciónkat. Hiszen a legjobban tudjuk mi azt, hogy az élet legsiralmasabb és nehéze percében, milyen jól esik a segítő, résztvevő szív, fájdalomaink enyhítésére, pláne hogyha környezetünkben nem igen találhatjuk meg a mindent megértő és fájdalomainkban résztvevő lelkeket. Az élet nehéz napjaiban, örömmel és résztvevő barátságos jóindulattal szolgálunk Önnek tanácsosal, ha bizalmával továbbra is megtisztel.

Különös figyelemmel kísértük az Ön írásait és tapasztaltuk, hogy egy nagyon nemesen gondolkodó szív és lélek sugallta írásának minden mondatát. Hogy mégis szíve és lelke el-lenére fog talán már a közel jövőben eszelekedni? . . . Engedje meg, hogy mi kijelentsük, hogy *nagyon rosszul* teszi. Mi teljesen objektívitással szemléltük és tanulmányoztuk az Ön helyzetét. . . Ha egyes részeiben a mi feltevéseink nem is világosak és nem teljesen indokoltak, az annak tudható be, hogy az Ön szívének a legkisebb rejtekébe az írásaín át még nem tudtunk belátni! De abban bizonyosak vagyunk, hogy Ön is, mint sok más, hasonló nemesérzésű teremtes . . . a családi és a mai rossz tár-

sadalomnak kovencionális szuggesciója alatt áll . . . A mely abban áll — hogy a szív és a lélek nemesebb érzelmeit leigázó határok közé szorítva, *(ha bele is szakad a szív és a lélek erköl-cse)* de, legeslegeső sorban azt a jövőt tartja szem előtt, amely a biztos életre szükséges *anyagot* helyezi inkább kilátásba. Persze, hogy ennél a jövőnél a szív és lélek tápanyaga mindörökre hiányozni fog . . . Ha csak a *lélek erkölése* karöltve a szív érzeményeivel — nem fog megalkuvásra boesátkozni a *mindentörök kínálkozó szabad körülményekkel*. A mint, hogy így is van az életben a mai társadalmi kényszer alatt.

Egyelőre ennyit vontunk le azokból, a mit öntől olvastunk és a mit önnek már régen megígértünk . . . tehát, egy cseppet se csodálkozzék azon, hogy inkognitója előttünk szerte foszlót . . . és hogy diskretek is tudunk lenni.

Kivánsai. Arad. Vigasztalja az, hogy többen is kíváncsiak, de mi mégse árulhatjuk el a *Zsindelyke* cikkék szerző-jét. Próbálja meg a sorok közül kiolvasni, hogy ki lehet . . .

Falusi Terka. Ugy látszik igaza van, hogy az ön nevé-nek minden számunkban nyomtatás-ban kell lenni. Végre lehetséges, hogy ez a dolga, ha átgyurjuk, hát sorra kerül.

Ö. Z. Öntől jobbat várunk.

Eleven ördög Budapest. Szívesen látjuk és kérjük men-tül hamarabb.

Nem közölhetők. A nyár vége. — Palaton tundere. — Az ember gyarlósága. — Álmaim. — Egy régi csarda. — A hol egy török volt. — Utleírás.

EMKE gyujtót kérjen mindenki!

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban ta-lálkozunk.

CSUTAK KÁROLY

(SZENT-MARGIT RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.)

ELSŐ ARADI TEMETKEZÉSI INTÉZETE

TELEFON 37.

ARAD, SZABADSÁG-TÉR 20.

TELEFON 37.

Elvállal ugy bel, mint külföldön temetések rendezését a legdiszesebb és a legegyszerűbb kivitelig, de min-dég mérsékelt díjazás mellett.

RÉVÉSZ NÁNDOR

KÖNYVKERESKEDÉSE.

Aradon, Szabadság-tér 20. szám. — Városi és megyei telefon szám 265.